

FOLKETINGET

Europaudvalget

Referat af 31. europaudvalgsmøde

Dato: tirsdag den 5. maj 2020
Tidspunkt: kl. 08.00
Sted: vær. 2-133 og via Teams-app

Til stede: Eva Kjer Hansen (V), formand, Lars Aslan Rasmussen (S), Jens Rohde (RV), Nils Sjøberg (RV), Halime Oguz (SF), Søren Søndergaard (EL), Victoria Velásquez (EL), Rasmus Nordqvist (UFG), Kim Valentin (V), Ulla Tørnæs (V), Morten Messerschmidt (DF) og Katariina Ammitzbøll (KF).

Desuden deltog: Klima-, energi- og forsyningsminister Dan Jørgensen og beskæftigelsesminister Peter Hummelgaard.

Punkt 1. Uformel videokonference for EU's telekommunikationsministre den 5. maj 2020

Klima-, energi- og forsyningsministeren: Det kroatiske formandskab har indkaldt til et uformelt videokonferencemøde for EU's teleministre senere i dag. På mødet vil følgende emner skulle drøftes:

- brugen af mobile applikationer og anonymiserede mobilitetsdata til at bekæmpe covid-19-krisen, og
- betydningen af digitale løsninger for EU's genopretning af økonomien.

Videokonferencen er indkaldt med meget kort varsel, men da emnerne er ganske aktuelle i forhold til håndteringen af covid-19-krisen, har jeg prioriteret at forelægge mødet til udvalgets orientering. På grund af det korte varsel er samlenotatet også først fremsendt i fredags.

a) **Brugen af mobilapplikationer og anonymiseret mobildata til at bekæmpe covid-19-krisen**

– *Politisk drøftelse*

Videokonference 5/5-20 - telekommunikation – bilag 1 (samlenotat side 2)

Klima-, energi- og forsyningsministeren: Kommissionen har udsendt en række anbefalinger og en værktøjskasse til medlemsstaternes arbejde med covid-19-sporingsapplikationer. Kommissionen anbefaler, at medlemsstaterne udvikler sporingsapplikationer til at forebygge spredning af covid-19, og at medlemsstaterne samarbejder og deler viden herom. En smittesporings-app registrerer andre applikationer af samme slags i nærheden, f.eks. via Bluetooth-teknologi.

Kommissionens anbefalinger dækker desuden opbygningen af sådanne applikationer: De skal bl.a. være frivillige at benytte for borgerne, og de skal respektere borgernes privatliv.

Det er principper, som regeringen finder fornuftige. Der er dog en vanskelighed ved at anvende Bluetooth i Apple-telefoner, fordi Bluetooth ikke kan være aktiveret permanent på disse telefoner. Der er blevet tilkendegivet fra Apple og Google, at man forventer at kunne løse problemet i løbet af maj. De danske sundhedsmyndigheder er i øjeblikket ved at analysere den foreslåede løsning, som blev stillet til rådighed for myndighederne den 29. april.

Der er også fra Kommissionens side ønske om, at applikationer udviklet i de forskellige EU-lande kan registrere hinanden. Danmark kan her bakke op om hensigten, men det er væsentligt, at det baseres på frivillighed. Overordnet kan Danmark støtte Kommissionens arbejde med smittesporingsapplikationer.

Et andet element, som sandsynligvis også vil blive drøftet under dette punkt på mødet i dag, er inddragelse af civilsamfundet i udviklingen af applikationer. Det kan regeringen støtte. Det er vigtigt at sikre, at borgernes rettigheder og behov indgår i overvejelserne. Borgerne skal have tillid til disse applikationer, før de downloader dem. Sådant sikrer vi, at de faktisk bliver brugt. Af denne grund har myndighederne, som arbejder med at udvikle applikationen, inddraget blandt andet Datatilsynet, Dataetisk Råd, Cybersikkerhedsrådet og etableret en ny juridisk rådgivende gruppe, som kan bidrage med rådgivning og viden til arbejdet.

Søren Søndergaard bad ministeren uddybe, hvilke overvejelser der lå bag valget af Bluetooth-teknologien frem for GPS i forbindelse med udviklingen af den danske applikation. Var det af hensyn til privatlivet, eller havde andre hensyn været afgørende?

Desuden spurgte han til EU's overvejelser om at samle data fra de forskellige medlemslandes applikationer. Ville oplysningerne havne i en fælles database, og hvem skulle i givet fald håndtere dem?

Til ministerens oplysning om Apples og Googles tidshorisont bemærkede han, at "i løbet af maj" var et relativt vidt begreb. Hvis man dermed mente i slutningen af måneden, var det sandsynligt, at første bølge af krisen ville være overstået. Så forberedte man i virkeligheden en eventuel anden bølge – eller måske fremtidige kriser?

Rasmus Nordqvist bad ministeren sætte flere ord på, hvilke løsninger regeringen så for sig i landenes samarbejde om smittesporingsapplikationer. Hvor langt var man med at udveksle løsninger? Ville alle hoppe på Apples løsning, når den kom? Og havde man fra dansk side tænkt sig at hæge om datasikkerheden og sørge for decentral lagring, hvis det kom til udveksling af data på tværs af grænserne? Redskabet kunne lyde fantastisk, men samtidig ringede alle alarmklokker, når man så de forskellige bud på udformninger af det.

Kim Valentin havde gjort sig den erfaring, at alt, der kan misbruges, bliver misbrugt på et tidspunkt. Så man skulle passe på med at installere en smittesporingsapplikation, og folk ville nok have betænkeligheder ved det. Men man kunne i det mindste sørge for at slette appens data efter en kort periode, f.eks. 3 eller 4 uger. Var der diskussion om en sådan procedure? Og hvilke overvejelser gjorde man sig om, hvorvidt applikationen fortsat skulle bruges efter krisen?

Jens Rohde var stærkt bekymret over planerne om en smittesporingsapplikation – og meget imod dem. For at sige det lige ud mente han ikke, at regeringerne var rigtig kloge, når de lagde sådan nogle planer. De oplysninger, folk lægger på deres telefoner, er tilgængelige for et kommercielt marked, og de bliver udnyttet i en grad, så man ikke gør sig forestillinger om det. Og et nudgingsystem med advarsler om smittebærere i nærheden kunne medføre, at folk ville udvise en uhørt grad af social kontrol med hinanden. Hvis ministeren på et tidspunkt bad om et mandat om en fælleseuropæisk installation af applikationer, ville han få nej fra Radikale Venstre.

Klima-, energi- og forsyningsministeren så sig ikke i stand til at svare på spørgsmål om udviklingen af den danske applikation. Det lå i Sundheds- og Ældreudvalget og under sundheds- og ældreministerens ressort.

Han understregede, at der på dagens videokonference ikke ville blive truffet beslutninger – så langt var processen ikke. Selv ville han på konferencen redegøre for de undersøgelser, man i Danmark foretog af tekniske og juridiske komplikationer ved applikationen, mulighederne for databeskyttelse ved udveksling over grænser og spørgsmålet om, hvor lang tid de indsamlede oplysninger skulle gemmes. Det var klart, at så mange mennesker som muligt skulle tage applikationen i brug, hvis den overhovedet skulle have en effekt. Det handlede om at finde den rette balance.

På Søren Søndergaards spørgsmål om Bluetooth svarede han, at valget var foretaget af sikkerhedsgrunde. I Norge havde man angiveligt udviklet en kombinationsmodel af Bluetooth og GPS, og den kunne måske være nyttig at studere. Det var dog hans indtryk, at de fleste EU-lande havde valgt at følge Kommissionens anbefalinger om at anvende Bluetooth.

Om indsamling af data sagde han, at det var klart, at man skulle være opmærksom på faldgruber samt på frivillighed og længden af den periode, oplysningerne skal gemmes i. Sundheds- og Ældreudvalget ville føre en grundig diskussion om den danske applikation. Næde man dertil, at der skulle træffes beslutning på EU-plan, ville det foregå ved de normale procedurer med forelæggelse for Europaudvalget.

Formanden takkede for ministerens tilsagn om at forelægge, når der skulle træffes beslutning. Men det var jo nu, drøftelserne fandt sted, hvorfor det var relevant, at udvalgets medlemmer stillede de spørgsmål, de havde stillet. Det virkede besynderligt, når ministeren reagerede ved at sige, at det ikke var det rigtige sted at stille spørgsmålene og i stedet henviste til sundheds- og ældreministeren. Det var regeringen selv, der havde valgt at lade klima-, energi- og forsyningsministeren tage bemeldte punkt på dagsordenen og forelægge det for Europaudvalget – så

måtte det også være ministeren, der besvarede spørgsmål om sagen. Hvis ikke han kunne det, burde han have taget sundheds- og ældreministeren med i udvalget.

Katarina Ammitzbøll fandt det bekymrende, at ministeren udviste interesse for den norske model, hvor man ved hjælp af GPS ville kunne spore folk. Det var det, man ville undgå med den løsning, hvor Apple og Google ville kryptere data, lagre decentralt hos brugeren og gøre det frivilligt for folk at opgive, om de havde været smittet. På den anden side var det heller ikke betryggende at lægge for meget i hænderne på techgiganterne. Så dagens videokonference var vigtig, og det var uheldigt, at ministeren ikke så sig i stand til at svare på medlemmernes spørgsmål.

Rasmus Nordqvist understregede vigtigheden af, at Europaudvalget blev ordentligt opdateret om udviklingen. Det var ikke nok for ministeren at henvise til sundheds- og ældreministeren og sige, at det var noget, der skulle foregå i Sundheds- og Ældreudvalget, når sagen havde en vigtig europæisk dimension.

Ligesom Katarina Ammitzbøll var han bekymret over, at ministeren udviste interesse for Norges løsning, for det, at folk har et privatliv, er også en ret god idé. Man måtte undgå den glidebane, nogle lande var kommet ud på; derfor blev man nok nødt til at gå lidt på kompromis med effektiviteten i jagten på den optimale smittesporingsapplikation.

Jens Rohde tilsluttede sig formandens bekymring over, at ministeren ikke kunne svare på spørgsmålene. Skyldtes det, at ministeren vikarierede på området? Det lod til, at han gav Europaudvalget og måske i det hele taget EU-spørgsmål en stedmoderlig behandling, hvilket var dybt problematisk.

Nils Sjøberg mente, at regeringen klart og kontant burde afvise enhver form for borgerkontrol – i særdeleshed med tanke på, at ikke engang ministeren vidste mere, end han tilsyneladende gjorde. Opfattelsen af demokrati var ikke den samme overalt i Europa, og som et land, der vægter og værdsætter demokratiet, burde Danmark med fast hånd afvise borgerkontrol, det være sig i form af en applikation eller andre big brother watches you-systemer.

Kim Valentin talte sig selv blandt de spørgere, som ikke fik svar i første runde – sagt lige ud havde ministeren i stedet givet ham en sludder for en sladder. Valentin gentog derfor: Havde man drøftet sletning af data i EU? Og hvad var holdningen i benægtende fald hos regeringen? Havde regeringen drøftet det internt? Og skulle applikationen fortsætte efter krisen? Hvad mente regeringen?

Klima- energi- og forsyningsministeren udtrykte forundring over medlemmernes karakteristik af dagens dialog. Der kunne vel ikke være noget underligt i, at han respekterede, når der er sager uden for hans eget ressort, som ministerkollegerne sidder og forhandler om i et andet udvalg og ikke er nået til beslutninger om endnu. Og at han derfor ikke endnu ikke kunne redegøre i detaljer for de danske planer, hvilket han heller ikke havde tænkt sig at gøre over for sine eu-

ropæiske kolleger på videokonferencen. Udvalget kunne overveje, om det var mere relevant at tage en drøftelse med sundhedsministeren, men det lå nok bedre i Sundheds- og Ældreudvalget.

På dagens videokonference skulle man drøfte Kommissionens overordnede principper og anbefalinger. Her ville regeringen støtte, at applikationen skulle være frivillig for borgerne og respektere deres privatliv.

På Kim Valentins spørgsmål om sletning af data efter en periode svarede han, at det endnu ikke stod klart, præcis hvor mange dage der i givet fald ville være tale om. Men det var et essentielt spørgsmål i diskussionen om beskyttelsen af borgerne.

Formanden udtrykte forbavselse over, at ministeren afviste at diskutere sager, hvor der endnu ikke var truffet beslutning. Europaudvalgsmødernes formål er netop at drøfte, hvad regeringen går til forhandlingerne i Rådet med – ikke at blive orienteret om, hvad der er besluttet, for det kan medlemmerne selv finde ud af efterfølgende. Udvalgets drøftelser med ministrene gav ikke meget mening, hvis regeringens holdning var, at sagers indhold først kan drøftes, når der er truffet beslutning.

Når ministeren oplevede en frustration på dagens møde, var det fordi udvalget savnede svar på, hvad regeringen mente med sine udsagn. Hvad gik det f.eks. ud på, når regeringen sagde, at den ville beskytte privatlivets fred? Spørgsmålene gik på regeringens holdning og den danske linje.

Hun måtte minde om, at det var regeringen selv, der valgte, hvilken minister der forelagde sagerne for udvalget. Den fremmødte minister taler på regeringens vegne. Medlemmerne kan ikke arbejde, hvis ministeren blot henviser til, at sagen under drøftelse på dagens møde hører under en anden ministers ressort.

Hun orienterede om, at hun den følgende dag ville diskutere regeringens tilgang over for Europaudvalget i Udvalget for Forretningsordenen.

Jens Rohde var enig med formanden. Det var mærkeligt, at medlemmerne ikke kunne komme til at kende regeringens holdning. Hvis den fremmødte minister ikke har kendskab til det emne, der forelægges, spilder regeringen og udvalget hinandens tid.

Formanden spurgte, om ministeren havde et talepapir til videokonferencen. Kunne det i givet fald blive sendt til omdeling i udvalget? Eller havde ministeren ikke tænkt sig at tage ordet?

Klima-, energi- og forsyningsministeren forstod ikke den fjendtlige indstilling, han blev mødt med. Han påpegede over for formanden, at han netop havde indledt med at forelægge, hvad han havde tænkt sig at sige på videokonferencen, så naturligvis havde han tænkt sig at tage ordet. Selv om rådsmødet var uformelt, og han derfor ikke behøvede forelægge det, havde han

vist udvalget den venlighed at gøre det alligevel. Det gjorde han gerne, også fordi han gerne ville have input fra udvalget.

Han gentog, at han ikke kunne svare i detaljer på spørgsmål om en dansk applikation, fordi han ikke havde det blandt sine ansvarsområder – hvorfor han heller ikke ville fortælle sine europæiske kolleger om det samme dag. Det foregik internt i nogle forhandlinger mellem Folketingets partier. I stedet ville han på videokonferencen – som han havde indledt med at fortælle – redigere overordnet for de danske prioriteter.

I tværgående strategier er det uundgåeligt, at en minister kommer til at tage sager op uden for sit ressort. Det regnede han med, at udvalget oplevede ganske ofte. Han havde ikke stærke holdninger til, hvorvidt forelæggelsen skulle foregå på en anden måde og eventuelt med andre ministre – det var han åben over for. Han stillede altid gerne op, også når han ikke behøvede det ifølge reglerne, men ud fra hans betragtning var det ikke i nogens interesse, at en minister ikke kan nævne regeringens overordnede prioriteter på et bestemt område uden for sit ressort – og i et andet ministerråds regi – uden bagefter at skulle kunne svare detaljeret på alle dele af det.

Jens Rohde fandt det sært, at udvalget endte i samme diskussion med regeringen, hver gang medlemmerne stillede sig kritiske over for manglen på oplysninger. I stedet for at karakterisere det som en særlig service, når ministeren kommer i udvalget, burde han vende det om: Det er klogt af en regering at oplyse Europaudvalget, hvis den vil have mandater, den kan manøvrere efter.

Formanden rundede af ved at lægge op til, at medlemmerne efterfølgende drøftede, hvilke opfølgende spørgsmål der skulle stilles.

b) Betydningen af digitale løsninger for EU's genopretning og investeringer i implementering af nye digitale infrastrukturer

– *Politisk drøftelse*

Videokonference 5/5-20 - telekommunikation – bilag 1 (samlenotat side 5)

Klima-, energi- og forsyningsministeren: Vi ved, at covid-19-krisen kommer til at få store økonomiske implikationer på europæisk niveau. Forud for stats- og regeringschefernes videokonference den 23. april offentliggjorde Kommissionen en køreplan for genopretningen. Kommissionen forventes snart at komme med en mere detaljeret genopretningsplan.

Det fremgår af køreplanen, at den digitale omstilling vil spille en central og prioriteret rolle i relanceringen og moderniseringen af EU's økonomi. Kommissionen fremhæver samtidig, at investeringer i grønne og digitale teknologier vil kunne skabe beskæftigelse og vækst.

Dette er vi enige i fra regeringens side. Det er vigtigt, at genopretningsplanen sikrer, at EU fokuserer på tiltag, der kan fungere som en katalysator for vækst. Her spiller det digitale område sammen med den grønne omstilling en stor rolle.

Vi har fra dansk side udarbejdet et indspil til Kommissionen om, hvad vi gerne ser kommer med i genopretningsplanen. Ud over nogle af de grønne tiltag, som jeg i sidste uge fortalte udvalget om indgår heri, peger vi i indspillet også på en række tiltag på det digitale område, som bør iværksættes.

Overordnet er det vigtigt, at genopretningen fokuserer på ambitionen om et Europa, der er parat til den digitale tidsalder. Det kan hjælpe os ind i fremtiden og sikre vækst. EU skal bidrage til at udvikle nye teknologier og sørge for, at reglerne understøtter udviklingen heraf. Det gælder for eksempel på områder som 5G, kunstig intelligens og kvantekommunikation.

EU skal også fremme strategisk vigtige industrielle økosystemer, der kan styrke Europas modstandsdygtighed mod kriser og vores konkurrenceevne – og som samtidig er med til at fremme den grønne og digitale omstilling. Her ser vi udrulningen af højhastighedsnet og sikker 5G som en kritisk teknologi. 5G vil være afgørende for udviklingen af nye, innovative produkter og tjenester i de kommende år inden for sektorer som landbrug, industri, sundhed og transport. Vi opfordrer derfor til, at Kommissionen gør en indsats for hurtig udrulning af 5G i hele EU. Vi ser også gerne, at Kommissionen fremrykker investeringer i højhastighedsnet og sikker 5G.

I forhold til udviklingen af kunstig intelligens er det vigtigt at sikre, at reguleringen understøtter innovation og samtidig sikrer de rette etiske, sikre og tillidsbaserede rammer. Vi peger bl.a. på, at et frivilligt mærkningssystem kunne være en praktisk måde at håndtere dette på. Det kan sikre borgernes tillid og skabe en konkurrencemæssig fordel for ansvarlige virksomheder.

Jeg kan desværre i dag ikke gå i detaljer med, hvad EU's kommende genopretningsplan kommer til at indeholde på det digitale område. Den kommer ifølge de seneste udmeldinger måske først i næste uge. Vi vil eventuelt kunne drøfte dette mere indgående næste gang, jeg forelægger sager i udvalget.

Morten Messerschmidt talte for, at regeringen bidrog med to initiativer i den digitale genopretningsplan: et borgerhenvendt og et virksomhedshenvendt. Det borgerhenvendte gik ud på at fjerne det 10 år gamle cookiedirektiv. Det var blevet farligt, for folk var holdt op med at læse standardbeskeder om cookies; beskederne skabte bare irritation, og folk krydsede ja til hvad som helst for at få dem til at forsvinde. Det virksomhedshenvendte handlede om at få udformet nogle mere fleksible regler for databeskyttelse. Mange virksomheder havde enorme udgifter og udførte en enorm arbejdsindsats for at administrere databeskyttelsesforordningens uproportionelle krav.

Om 5G sagde han, at man i spørgsmål om infrastruktur burde indstille alt samarbejde med Kina. Hvis ikke det stod tydeligt for alle tidligere, burde det gøre det nu efter landets håndtering af covid-19.

Rasmus Nordqvist spurgte, hvad regeringen mente med et fokus på opdatering af de reguleringsmæssige rammer. Betød det, at man ville gøre beskyttelsen af borgernes data reel og tidsvarende ved at deregulere eller forbedre GDPR?

Klima-, energi- og forsyningsministeren svarede Morten Messerschmidt, at regeringen gerne ville være med til en modernisering af lovgivningen om cookies. Det hørte dog under erhvervsministerens ressort.

Svaret til Rasmus Nordqvist lød, at Kommissionen endnu ikke havde fremsat sit forslag. Derfor havde regeringen endnu ikke lagt en fast linje. For regeringen handlede det først og fremmest om at styrke konkurrenceevnen i Europa og i Danmark såsom hurtig udrulning af højhastighedsinternet. Centralt var også sikkerhed for 5G og sikring af databeskyttelse ved en modernisering og en effektivisering af GDPR-forordningen.

Katarina Ammitzbøll bad om ministerens vurdering af, hvor hurtigt udrulning af 5G kunne finde sted. Og hvordan var holdningen til 5G i de andre medlemslande? Med tanke på, hvor komplekst det var at indføre digitalisering, 5G og kunstig intelligens spurgte hun desuden til forventningerne til, hvilken kapacitet man ville opbygge – hvordan skulle det drives, forsynes og gøres grønt? Ikke engang Danmark havde jo endnu nået det niveau, der krævedes. Endelig ville hun gerne kende EU's tidsplan lidt nøjere.

Rasmus Nordqvist gentog sit spørgsmål om, hvad regeringen mente med sit fokus på opdatering af de reguleringsmæssige ramme i den digitale genopretningsplan. Betød det, at persondatabeskyttelsen skulle følge med den teknologiske udvikling, eller sigtede man bare til liberalisering, så det blev lettere for virksomhederne? Han var med på, at Kommissionen ikke havde fremsat sit forslag endnu, men regeringen måtte vel selv have nogle input.

Jens Rohde havde behov for klare svar om 5G. Uden en ordentlig diskussion i tide ender man som et appendiks, når beslutningerne skal træffes, og så får man ikke lov at rette mere end et komma eller to i teksten. Europa-Parlamentet havde for længst fastlagt sin holdning. Regeringen burde også give sin holdning til kende om følgende spørgsmål og diskutere dem med partierne: Hvilke dele af det eksisterende frekvensbånd ville man bruge til udrulningen? Hvordan havde man tænkt sig at lave frekvenskoordinering for at sikre optimal udnyttelse? Og hvordan skulle ejerskabet se ud?

Formanden bad ministeren forklare, hvad han mente med, at persondataforordningen skulle moderniseres.

NOT **Klima-, energi- og forsyningsministeren** kunne ikke med det samme svare Jens Rohde på detaljerede spørgsmål om frekvenstal m.m., men oplysningerne forelå, og han ville gerne oversende dem.

Svaret til Rasmus Nordqvist lød, at regeringen havde oversendt det nonpaper med de danske prioriteter, som også var sendt i forvejen til Bruxelles. Han kunne referere, at de danske hovedprioriteter var

- at investere i digital infrastruktur som 5G og højhastighedsbredbånd generelt. Regeringen havde foreslået, at det kunne ske via Connecting Europe-facilitetsprogrammet;
- at styrke programmet for Digitalt Europa – dvs. støtte digital omstilling – f.eks. ved at investere i supercomputere, test- og eksperimentfaciliteter, digitale innovationshub, støtte til virksomheders optag af digitale teknologier og løsninger;
- at forbedre betingelserne for databehandling i virksomheder og offentlige myndigheder med bl.a. kunstig intelligens og internet of things, og
- at støtte Kommissionen i etableringen af såkaldte industrielle økosystemer – dvs. forskellige sektorbaserede samarbejder, hvor man arbejder tættere sammen om at få udviklet nye teknologier og kommunikation.

Der forelå endnu ingen konkrete forslag vedrørende datasikkerheden. Det hørte i øvrigt også under justitsministerens ressort. Ministeren havde blot inddraget som en serviceoplysning, at den danske regering var åben over for, hvis man fra EU's side ønsker at foretage en opdatering.

NOT **Rasmus Nordqvist** kendte godt til nonpaperet med regeringens prioriteter. Det, han specifikt havde spurgt til, var, hvad regeringen mente med en opdatering af de reguleringsmæssige rammer for digital genopretning. Hvis ministeren ikke kunne svare på det nu, ville han gerne bede om, at ministeren efter videokonferencen oversendte en redegørelse for, hvad der var blevet sagt om det. Det var vigtigt at være opmærksom på, hvor hurtigt den digitale udvikling foregår i forhold til lovgivningsarbejdet. Forældet lovgivning beskytter ikke borgerne tilstrækkeligt.

2. Uformel videokonference for EU's beskæftigelses- og socialministre den 5. maj 2020 Forelæggelse ved beskæftigelsesministeren

a) Genopretningstiltag og demografiske udfordringer relateret til covid-19

– *Politisk debat*

Videokonference 5/5-20 - beskæftigelse m.v. – bilag 1 (samlenotat)

Beskæftigelsesministeren: Tak for muligheden for at komme her i dag. Det er altid en fornøjelse at være her i Europaudvalget, hvor jeg sad i hele sidste valgperiode og derfor ved, hvor vigtigt et arbejde udvalget udfører. I dag vil jeg til orientering forelægge de temaer, vi skal drøfte på den uformelle videokonference for EU's beskæftigelses- og socialministre senere i dag.

Det kroatiske formandskab har taget initiativ til videokonferencen, så vi kan udveksle erfaringer om de beskæftigelsesmæssige og sociale følgevirkninger af covid-19-udbruddet. Videokonferencen erstatter ikke et ordinært rådsmøde, og vi skal ikke træffe beslutninger eller vedtage erklæringer på mødet. Til gengæld er mødet en god lejlighed til at udveksle erfaringer og synspunkter på tværs af landene om den ekstraordinære situation, som vi alle befinder os i. Mødet kan også være en anledning til at drøfte et eventuelt behov for EU-tiltag.

Det kroatiske EU-formandskab har desuden lagt op til, at vi skal drøfte EU's demografiske udfordringer, og hvordan krisen påvirker forskellige udsatte regioner.

Endelig har kommissæren for job og sociale rettigheder, Nicolas Schmit, sendt et brev til alle EU's beskæftigelsesministre med et ønske om, at vi på mødet også drøfter håndteringen af arbejdskraftens fri bevægelighed under covid-19.

Nationale tiltag

Det første emne er nationale støttetiltag. Her skal vi først og fremmest tale om, hvordan landene har forsøgt at imødegå krisens konsekvenser for lønmodtagere og virksomheder.

På mødet vil jeg fremhæve nogle af de mange initiativer, som regeringen har iværksat i samarbejde med Folketingets partier og arbejdsmarkedets parter. Jeg vil bl.a. nævne, hvordan vi for nylig har forlænget kompensationsordningerne for selvstændige og for virksomheders faste omkostninger. Samtidig vil jeg fremhæve, at trepartsaftalen om lønkomensation foreløbig har sikret løn til 150.000 lønmodtagere, der ellers ville have mistet deres job.

Når vi skal igennem krisen, er retfærdighed og social balance nøgleord for regeringen. På videomødet vil jeg derfor også fremhæve, hvordan vi i Danmark har gjort det til en betingelse for at modtage offentlig støtte, at virksomheder ikke samtidig udbetaler aktieudbytte eller opererer fra en base i skattely.

Europæiske tiltag

Der er også lagt op til, at landene på mødet kan kommentere på eventuelt behov for yderligere europæiske tiltag. Situationen for Danmarks økonomi og arbejdspladser afhænger af, hvad der sker i resten af Europa og verden, og derfor er det vigtigt for os, at den europæiske økonomi hurtigst muligt bliver genoprettet.

For mig er det samtidig vigtigt at understrege, at beskæftigelsesområdet først og fremmest er de enkelte landes eget ansvar. Det er helt afgørende, at alle lande tager de nødvendige skridt for at sikre, at færrest mulige mister deres job i denne krisetid – ligesom vi i Danmark eksempelvis har iværksat lønkompensationsordningen i samarbejde med arbejdsmarkedets parter.

Der er allerede iværksat ekstraordinære krisetiltag på europæisk niveau. Finansministeren har tidligere forelagt SURE-initiativet for Europaudvalget. Dette kriseinstrument skal skaffe finansiering til nationale lønkompensationsordninger via lån, og alle medlemslande skal stille garantier.

I lyset af den helt ekstraordinære situation, vi befinder os i, har Danmark valgt at udvise solidaritet ved at støtte forslaget. Forhåbentlig kan det bidrage til, at færrest muligt mister deres job rundt om i de europæiske lande. Regeringen følger naturligvis udviklingen i Europa tæt, men på nuværende tidspunkt ser jeg ikke behov for yderligere europæiske tiltag på beskæftigelsesområdet.

Demografiske udfordringer

Det tredje emne på videokonferencen handler om demografi. Der er ingen tvivl om, at demografi er en vigtig prioritet for formandskabet – både nu og før krisen brød ud. Formandskabet er især optaget af, hvordan man kan hindre befolkningsnedgang og skabe vækst i udsatte regioner.

Kommissionen vil senere på året fremlægge en rapport om de demografiske forandringer og udfordringer, forskellige regioner i EU's medlemslande oplever.

Det er ikke et punkt, jeg forventer at gå nærmere ind i på videomødet. Jeg deler fuldt ud formandskabets betragtning om, at vi skal være opmærksomme på, hvordan krisen rammer regioner og landsdele forskelligt.

Fri bevægelighed

Det sidste emne, der forventes at komme op på videomødet, er mobilitet for arbejdstagere i Europa her under covid-19-krisen.

Som nævnt indledningsvis har kommissær Nicolas Schmit sendt et brev til alle ministre, hvor han understreger behovet for, at alle lande efterlever Kommissionens retningslinjer for arbejdstagernes fri bevægelighed – særlig over for gruppen af sæsonarbejdere, der kan være udsatte i den nuværende situation.

Retningslinjerne har til formål at sikre mobiliteten. De siger bl.a., at sundhedsmæssigt begrundede begrænsninger på den fri bevægelighed for arbejdstagere skal være proportionelle og ikke må diskriminere over for EU-borgere.

I Danmark overholder vi Kommissionens retningslinjer. Arbejde betragtes som et anerkendelsesværdigt formål for indrejse. Det vil jeg fremhæve på mødet. Samtidig vil jeg understrege, at arbejdsmiljø og sikkerhed for alle lønmodtagere er helt afgørende – ikke mindst i denne sundhedskrise. Derfor har regeringen også annonceret en række tiltag for at beskytte alle arbejdstagere i Danmark – herunder vandrende arbejdstagere – mod smitte på arbejdspladserne. Bl.a. igangsætter Arbejdstilsynet et målrettet tilsyn mod smitte fra corona ude på arbejdspladserne.

Vi har også iværksat en tæt dialog med arbejdsmarkedets parter og et branchesamarbejde, hvor arbejdsmarkedets parter i samarbejde med regeringen kan finde branchespecifikke løsninger. Vi har samtidig sikret, at retningslinjerne for arbejdsmiljø er gjort tilgængelige på flere europæiske sprog. Og regeringen holder selvfølgelig nøje øje med udviklingen og behovet for eventuelle yderligere tiltag.

Det er muligt, at nogle vil bruge debatten på mødet om arbejdskraftens mobilitet til at presse på for en snarlig aftale om forordning 883, hvor forhandlingerne ellers har ligget stillet et stykke tid. I givet fald vil jeg understrege, at det er vigtigt, at en kommende aftale er balanceret, og at det kompromisforslag, der har ligget på bordet indtil nu, ikke lever op til denne balance.

Søren Søndergaard udtrykte ros til det kroatiske formandskab for at sætte de demografiske udfordringer på dagsordenen. Nogle lande har store problemer med, at deres arbejdskraft forsvinder til andre lande. Havde ministeren indtryk af, om det var nogle specifikke lande, man skulle diskutere? Og havde der fra dansk side været udfordringer med at indføre restriktioner for vandrende arbejdstagere? Hvordan sørgede man for, at restriktionerne var ikkediskriminerende? Var det nok at henvise til, at smitterisikoen eller antallet af smittede var større i et land frem for et andet?

Beskæftigelsesministeren var enig med Søren Søndergaard i det nyttige i en drøftelse af de demografiske udfordringer. Den ville formentlig tage afsæt i de regionale forskelle på den måde, som covid-19 ramte på både sundhedsmæssigt og økonomisk. Forskellige samfundsmodeller og forudsætninger gav sig udslag i store forskelle på, hvor hårdt landene blev ramt. Allerede før covid-19 var der ganske vist nogle enorme uligheder og demografiske udfordringer – især i Syd- og Østeuropa, som havde oplevet hjerneflugt, dvs. at arbejdskraften var forsvundet til det vestlige og nordlige Europa. Det var en vigtig drøftelse at tage.

Ministeren havde ikke kendskab til, at Kommissionen ville pege på bestemte lande i diskussion om vandrende arbejdskraft. De fleste lande havde indført forskellige former for indrejserestriktioner, og ministeren kunne forestille sig, at Kommissionen ville pege på, at ikke alle indrejserestriktioner var proportionelle. Folketinget havde netop overvejelser om, hvordan man skulle håndtere vandrende arbejdstagere i en situation, hvor det i Danmark så ud til, at smittespred-

ningen var under kontrol, så man langsomt kunne begynde at åbne samfundet op. Hvordan undgik man at sætte en åbning over styr på grund af den ind- og udrejse, der måtte komme? I det der ikke var lavet videnskabeligt konsoliderede smittetrykpgørelser på for regionerne i EU-landene, var det svært at sige, at der i bestemte regioner var et meget højt smittetryk, og at man derfor måtte sige nej til indrejsende derfra. Det måtte bero på en vurdering.

I Danmark havde man valgt at håndtere det sådan, at man kunne rejse ind og ud af landet, hvis man havde et anerkendelsesværdigt formål – såsom et passe sit arbejde. Til gengæld øgede man testningen og graden af kontrol. Man skruede også op for det branchespecifikke samarbejde og gav arbejdsgivere ansvaret for at sikre, at der var styr på coronaarbejdsmiljøet på arbejdspladser med vandrende arbejdstager. Situationen udviklede sig hele tiden. Ministeren havde noteret sig, at Tyskland nu langsomt ville genåbne sin grænse til Danmark, fordi landet heldigvis stod i samme situation som herhjemme, hvor man gradvis, langsomt og kontrolleret kunne begynde at åbne samfundet igen – hvad dertil hørte af overvejelser om grænseåbninger.

Mødet sluttede kl. 09.05.